

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף סב

(בעמ' הקודם)

למדנו במשנתנו - התלמידים הלומדים תורה יוצאים ללמוד תורה בעיר אחרת שלא ברשות נשותיהם למשך זמן של שלושים יום:

ברשות, כמה? המשנה עוסקת כשיוצאים שלא ברשות נשותיהם, אבל אם יוצאים ברשות, לכמה זמן יכולים לצאת? תשובה: כמה דבעי: למשך כמה זמן שרוצים.

אורחא דמילתא כמה? גם אם היא מסכימה, לכמה זמן הוא יכול לצאת ולא ישא עליו חטא?

שנאמר לכל דבר המחלקות: נאמר בדברי הימים לגבי המשמרות שהיו עובדים את דוד המלך: "ובני ישראל למספרם ראשי האבות ושרי האלפים והמאות ושריהם המשרתים את המלך לכל דבר המחלקות הבאה והיצאת חדש בחדש לכל חדשי השנה המחלקת האחת עשרים וארבעה אלף". ביאור: היו 12 מחלקות וכל מחלקה עבדה חודש אחד בשנה. ולכאורה היה על הפסוק לכתוב רק "ובני ישראל... המשרתים את המלך לכל דבר המחלקות חדשי השנה..." כדי ללמדנו שבכל חודש שירתה מחלקה אחת, והפסוק הוסיף וכתב "הבאה והיצאת חדש בחדש" ללמדנו שחוץ מהמחלקות שהיו מתחלפות ומשרתות חודש אחד בשנה היו עוד שתי מחלקות קבועות שהיו מתחלפות ביניהם כל חודש, כשכל אחת מהם שירתה חודש אחד וחודש אחד היתה בבית. ומכאן לומד רב שהתלמיד יכול ללכת לעיר אחרת ללמוד תורה חודש אחד וחודש אחד יהיה בביתו.

שנאמר "חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו": נאמר בספר מלכים לגבי האנשים ששלח שלמה המלך שיביאו עצים מלבנון לצורך בנין בית המקדש: "וישלחם לבנונה עשרת אלפים בחדש חליפות חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו". ביאור: היו לשלמה 30,000 אנשים, 10,000 איש היו בלבנון למשך חודש אחד, וכל אחד מהם

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

היה חודשיים בביתו, בחודש הראשון הקבוצה הראשונה של ה-10,000 איש היתה בלבנון ושתי הקבוצות האחרות נותרו בביתם, ובחודש השני הקבוצה השנייה היתה בלבנון והראשונה חזרה לביתה, ובחודש השלישי הקבוצה השלישית היתה בלבנון והשנייה חזרה לביתה, ובחודש הרביעי שוב הלכה הקבוצה הראשונה ללבנון וכו', נמצא שכל כת היתה חודש אחד בלבנון וחודשיים בבית. ומכאן לומד רבי יוחנן שהתלמיד יכול ללכת לעיר אחרת ללמוד תורה חודש אחד וחודשיים יהיה בביתו.

רב לא למד מבית המקדש כרבי יוחנן, משום ששם היה אפשר לבנות ע"י אחרים שהיו בקבוצות האחרות, ולכן היה יכול לשהות חודשיים בביתו, אבל כאן הרי אף אחד אחר לא יכול ללמוד תורה במקומו.

רבי יוחנן לא למד מדוד המלך כרב, משום ששם היתה להם הרווחה מבית דוד המלך (שקיבלו ממנו שכר והיה לאשה מזונות ותכשיטים ברווח) ולכן האשה הסכימה שבעלה יהיה רק חודש אחד בביתו, אבל כאן הרי מצוות תלמוד תורה היא מצווה רק שלו ולכן היא לא מסכימה שיהיה רק חודש אחד בבית אלא רוצה שיהיה חודשיים בבית.

*

'האנח בשברון מתניים': שהם באמצע הגוף.

דכי מתחלא ממתנים מתחלא: היא מתחילה מהמתניים אבל היא שוברת לבסוף את כל הגוף.

ההוא ישראל ועובד כוכבים: שהלכו בדרך ביחד, ולא הצליח הגוי להשיג את היהודי שהלך מהר יותר ממנו. הזכיר הגוי ליהודי את חורבן בית המקדש, והיהודי נאנק ונאנח אך עדיין המשיך ללכת מהר יותר ממנו ולא הצליח הגוי להשיגו. אמר לו הגוי: האם לא אמרתם שאנחה שוברת חצי גופו של אדם? אמר לו היהודי: זה דוקא בדבר חדש שקרה, אבל חורבן בית המקדש כבר הורגלנו בו. וכמאמר האנשים 'אישה הלמודה לשכל את בניה ולקוברם, כבר אינה מפחדת כשימות עוד אחד מהם'.

*

רב שמואל בר שילת: היה מלמד תינוקות והיה מתפרנס מכך. מלמד תינוקות צריך לאכול ולישון טוב בכדי שלא ימעט במלאכתו שהיא מלאכת שמים (-עיון יעקב), ולכן

הוא היה אוכל משלו ושותה משלו וישן בצל ביתו, ולא היה עובר שליח המלך על ביתו לקחת אותו לעבודת המלך כי הוא לא היה נחשב לעשיר. כלומר הוא היה מסודר כלכלית וחי ברוגע.

מפנקי דמערבא: בני ארץ ישראל המעונגים במאכל ומשתה ויש להם בריאות וכח. הגמרא מביאה שני סיפורים בבני ארץ ישראל:

רבי אבהו: עמד בבית המרחץ כששני עבדיו תומכים בו, לפתע נפלה רצפת בית המרחץ - שתחתיה היה חלל שהמים נפלו לתוכו, הזדמן לרבי אבהו עמוד, והוא תפס את שני עבדיו ביד אחת תוך כדי שביד השניה הוא מטפס על העמוד.

רבי יוחנן: עלה במדרגות כשסומכים אותו רב אמי ורב אסי, לפתע נשברה המדרגה ונפלו שלושתם. רבי יוחנן תפס אותם ועלה איתם ביחד. שאלו רבנן את רבי יוחנן: וכי מאחר שאתה כל כך חזק, מדוע אתה צריך שיסמכו אותך? אמר להם: אם אשתמש עכשיו בכל כוחי, מה אשאיר מכוחי לעת זקנה?

*

למדנו במשנה החמרים אחת בשבת והגמלים וכו' והספנים וכו'.

איכפל תנא: וכי התנא שכתב 'שהמדיר את אשתו מתשמיש המיטה שבת אחת לדעת בית הלל יוציא ויתן כתובה' – טרח לכתוב זאת רק לטיילים (שעונתם כל יום) והפועלים (פעמיים בשבוע), כי לשאר העונות אין בנדר הזה שום מניעת עונה, שהרי עונתם מרוחקת יותר. ואפילו 'חמר' שעונתו פעם בשבת, כשהוא נדר שבועיים הוא מנע מאשתו רק פעם אחת עונה, ועל זה ודאי לא יגרש אותה?

אמר ליה אכולהו: זה הולך על כולם, כי אינו דומה 'מי שיש לו פת בסלו' שאפילו אם העונה שלה רחוקה יותר אבל מותר לה באופן עקרוני לשמש, לאישה שאסורה לשמש.

חמר ונעשה גמל: אדם שהתחתן עם אישה כשעבודתו היתה כ'חמר', ולאחר החתונה הוא מעוניין להחליף עבודה ל'גמל' שלא ברשות אשתו. מצד אחד לגמל יש מעלה שעונתו פעם בשבוע אך מאידך המשכורת שלו נמוכה, ואילו גמל עונתו אחת לשלושים יום אך המשכורת שלו גבוהה. מה עדיף לאישה עונה או משכורת?

למדנו במשנה שהתלמידים הולכים ללמוד תורה שלא ברשות שלושים יום – דברי רבי אליעזר.

אמר רבא סמכו רבנן: התלמידי חכמים סומכים על דברי רב אדא בר אהבה אלו לפרוש מביתם שנתיים ושלוש ללמוד תורה, אך הם מסכנים את עצמם להיענש מהשמים במיתה.

רב רחומי: היה רגיל ללמוד לפני רבא בעיר מחוזא, והוא היה רגיל לחזור לביתו בכל ערב יום כיפור. פעם אחת הוא נמשך בסוגיא, וכשסיים ללמוד הוא לא יכל להספיק לחזור לביתו. אשתו ציפתה לבואו 'עכשיו הוא יבוא' 'עכשיו הוא יבוא' והוא לא הגיע. ירדה לה דמעה מהעין, וכתוצאה מכך באותו זמן כשהוא ישב במחוזא על הגג, נשבר הגג מתחתיו והוא מת.

יהודה בריה דרבי חייא: היה יושב ולומד בבית המדרש כל השבוע ובערב שבת היה חוזר לביתו, וכשהיה חוזר היה נראה לפניו עמוד של אש. פעם אחת משכה אותו הסוגיא והוא לא הגיע, כשרבי ינאי חמיו לא ראה את הסימן של עמוד האש מגיע, הוא אמר לבני הבית: כפו את מיטתו (לאות אבלות), כי אם הוא היה קיים בעולם הוא לא היה מבטל את עונתו. אך האמת כאמור שהוא היה חי אלא שדברי רבי ינאי גרמו לו למות.

רבי איעסק ליה לבריה: שידך את בנו עם ביתו של רבי חייא. כשבאו לכתוב את הכתובה נפטרה הנערה. אמר רבי זה סימן שח"ו יש פסול בשידוך, כלומר שאין ראוי למשפחות להשתדך זה עם זה. ישבו ובדקו וגילו שרבי צאצא של 'שפטיה בן אביטל' שהוא בנו של דוד המלך (אביטל היתה אשת דוד), ואילו רבי חייא צאצא של שמעי אח של דוד, ואין ראוי לצאצא של המלך להתחתן עם מי שאינו מצאצאי המלכות.

הלך רבי ושידך את בנו עם ביתו של רבי יוסי בן זמרא. קבעו שהחתן ילך ללמוד לפני החתונה 12 שנים בבית המדרש. אך כשהעבירו את הכלה לפניו אמר החתן שיורידו לו 6 שנים, מפני שהוא רוצה להקדים את החתונה. וכשהעבירו אותה שוב לפניו הוא אמר שהוא קודם רוצה להתחתן ואחר כך ללכת ללמוד. ואז הוא התבייש מרבי אביו שהוא לא הולך ללמוד קודם החתונה. אמר לו רבי: יש בך מדעת קונך, כי גם הקב"ה בהתחלה אמר שקודם עם ישראל יכנס לארץ ואחר כך הוא יבנה להם את בית המקדש ("תביאמו ותטעמו בהר נחלתך.. מקדש ה' כוננו ירך"), ולבסוף הוא בנה להם את המשכן במדבר קודם שנכנסו לארץ.

לאחר החתונה הלך בנו של רבי וישב בבית המדרש 12 שנה, אך עד שחזר לביתו כבר נהייתה אשתו עקרה (כי היא המתינה עשר שנים בלי בעל). אמר רבי מה נעשה? אם הוא יגרש אותה – יאמרו 'עניה' זו לשוא חיכתה לבעלה, ואם ישא אישה אחרת נוספת - יאמרו השניה אשתו והראשונה הזונה שלו. ולכן ביקש עליה רחמים והיא התרפאה.

רבי חנניה בן חכינאי: הלך לבית המדרש בסוף השבע ברכות של רבי שמעון בר יוחאי. אמר לו רשב"י תמתין לי עד שאני אבוא איתך. לא המתין לו והלך וישב בבית המדרש 12 שנים. עד שהוא חזר השתנו שבילי העיר והוא לא ידע איך להגיע לביתו. הלך וישב על שפת הנהר ושמע נערה אחת שהיו קוראים לה 'בת חכינאי בת חכינאי תמלאי את הכד שלך ובואי נלך'. אמר לעצמו זוהי הבת שלי, הלך אחריה והגיע לביתו. באותו זמן היתה אשתו יושבת ומנפה קמח, היא הרימה עיניה וראתה אותו ואז פרח ליבה ומתה. אמר רבי חכינאי לפני הקב"ה: ענייה זו זה שכרה? ביקש עליה רחמים והיא קמה לתחייה.

רבי חמא בר ביסא: הלך וישב 12 שנים בבית המדרש. כשחזר לעירו אמר לעצמו אני לא אעשה כמו שעשה רבי חנניה בן חכינאי. הלך וישב בבית המדרש ושלח שליח שיודיע לביתו שהוא הגיע. הגיע רבי אושעיא בנו לבית המדרש ורבי חמא לא הכיר אותו, ישב רבי אושעיא לפניו ושאל אותו שאלות. ראה רבי חמא ששמועותיו מחודדות, חלשה דעתו ואמר לעצמו אילו הייתי נשאר כאן ומלמד את בני תורה הוא היה גם כמו התלמיד חכם הזה. הגיע רבי חמא לביתו, ולאחר מכן נכנס בנו רבי אושעיא, סבר רבי חמא שהוא בא לשאול אותו עוד שאלות וקם מלפניו. אמרה לו אשתו: האם יש אב שקם לפני בנו?..